

**Житомирський
державний
університет імені
Івана Франка**

**Тернопільський
національний
педагогічний
університет імені
Володимира
Гнатюка**

**Київський
столичний
університет імені
Бориса Грінченка**

Littera Scripta Manet:

**Нові тенденції у перекладознавстві,
філології та лінгводидактиці у контексті
глобалізаційних процесів**

**Матеріали 3-ї Всеукраїнської науково-практичної
конференції здобувачів та молодих учених**

Житомирський державний університет імені Івана Франка,
5 листопада 2025 року

Житомир 2025

УДК 81'255:81'42:001.891
Н-76

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Житомирського державного університету
імені Івана Франка від «28» листопада 2025 року,
протокол № 22*

Рецензенти:

Антонюк Н. М., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, доцент, доцент кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Могельницька Л.Ф., кандидат філологічних наук, доцент, декан факультету педагогічних технологій та освіти впродовж життя Державного університету «Житомирська політехніка»;

Соловйова Л.Ф., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Поліського національного університету.

Littera Scripta Manet : зб. наук. пр. за матеріалами 3-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів та молодих учених "**Нові тенденції у перекладознавстві, філології та лінгводидактиці у контексті глобалізаційних процесів**" / за ред. Полховської М. В., Борисенко Н.Д., Мосієнко О. В., Лисецької Ю. В. Житомир : ЖДУ ім. Івана Франка, 2025. Вип. 11. 406 с.

Збірник містить матеріали доповідей учасників 3-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, здобувачів та молодих учених «Нові тенденції у перекладознавстві, філології та лінгводидактиці у контексті глобалізаційних процесів», яка відбулася 5 листопада 2025 року в Житомирському державному університеті імені Івана Франка в межах відзначення Міжнародного дня науки. Теми доповідей охоплюють лінгвістичну, перекладознавчу та лінгводидактичну галузі.

Матеріали друкуються в авторській редакції. За достовірність фактів, цитат,

власних імен, посилань на наукові та літературні джерела, інші відомості відповідають автори публікації.

Думка редакції може не збігатися з думкою авторів.

©Колектив авторів, 2025

© Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2025

ЗМІСТ

1. Альошина К. О. Інноваційні технології викладання перекладу з використанням онлайн-платформ і симуляцій	10
2. Анишко С. І. Врахування індивідуальних психолінгвістичних особливостей учнів у процесі вивчення іноземної мови	13
3. Бабенко А. В. Відтворення історичних реалій в українському перекладі роману Дани Шварц "Анатомія. Історія Кохання"	16
4. Баранівська Д. В. Алгоритм укладання електронного словника юридичної термінології на платформі Lexonomy	19
5. Басараб В. С. Emerging abbreviations in English twitter/x discourse: linguistic patterns and functions	21
6. Бесараб Т. А. Особливості присвійного відмінка в англістиці	23
7. Бобер О. О. Власні назви роману Дж. Стейнбека "Of Mice and Men" та способи їхнього відтворення в українському перекладі	26
8. Бобруєнко О. Р. Генеза перекладацької думки: постановка проблеми	30
9. Богач І. А. Англомовна монологічна компетентність старшокласників як об'єкт педагогічних досліджень	33
10. Бойко О. О. Специфіка відтворення синтаксичних конструкцій роману С. Кінга "Керрі" в українському перекладі	35
11. Бондаренко К. Специфіка відтворення граматичних особливостей міжнародних документів українською мовою	38
12. Борецька К. І. Специфіка перекладу пісень в анімаційних фільмах	41
13. Буєвич А. О. Роль перекладу у локалізації цифрового середовища	43
14. Булатова В. С. Особливості та труднощі англо-українського перекладу рекламних повідомлень та слоганів.	46
15. Василенко Є. В. Inner prosody in silent poetry reading: the role of subvocalisation and imagined voice	49
16. Василишин С. В. The Line Between Accuracy and Atmosphere: Translating Forensic Realities in Simon Beckett's the Chemistry of Death and Tess Gerritsen's the Surgeon	51
17. Вовкогон С. В. Linguo-Psychological Foundations Of Conflict Communication	54
18. Вождаєнко М. М. Author's Style in the Self-Help Book How to Set Healthy Boundaries by Chase Hill	55
19. Гайченя В. С. Особливості персонажного мовлення в творах Агати Крісті	58
20. Ганістрат Н. Ю. Мовна політика кечуа: мова як приклад культурної інтеграції	62
21. Гільтай К. О. Стилiстичні та лексичні особливості перекладу протокольних промов у різних культурних контекстах	65
22. Гнатюк Д. Humorous Narrative In Modern American Novels and Rendering It In Ukrainian	67
23. Горбань В. О. The Impact of Artificial Intelligence Technologies on Practice of Literary Translation	70

114. Сорока А. Institutional constraints and personal agency in the linguistic development of contemporary British royal discourse based on Prince William and Prince Harry's public speeches	325
115. Стаднік М.С. Переваги використання коміксів для формування англомовної лексичної компетентності учнів старших класів	328
116. Ступинець Х. В. Проблемні аспекти перекладу гумору в книзі Террі Пратчетта «Химерне сяйво»	330
117. Темборовська І. В. Фразеологічні одиниці з компонентом на позначення явищ природи: перекладацький аспект	334
118. Ткачук Ю. О. Стратегії доместикації та форенізації в українському перекладі роману Колін Гувер <i>It Ends With Us</i>	336
119. Толкач Б. О. Переосмислення філології в умовах трансформації ринку праці	339
120. Унгурян О.М. Роль контексту у відтворенні багатозначних слів у перекладі	342
121. Федірко С. А. Lexical Competence Of Primary School Students	345
122. Феттер М. Р. Особливості відтворення англомовних назв анімаційних фільмів в українському перекладі	348
123. Філоненко О. Житомирський державний університет імені Івана Франка Лексико-граматичні особливості перекладу субтитрів	352
124. Хома Р. І. Структурно-семантичні особливості англійсько-українського перекладу військових неологізмів	355
125. Хурс С. С. Категорія умовності в сучасній лінгвістиці: до питання семантичних та граматичних ознак	358
126. Цісар А. О. Інтерсеміотична природа драми: переклад сценічних приміток та прагматичних компонентів	361
127. Чайковська А. Т. Прийоми перекладу стилістичних засобів у промові Сергія Жадана на врученні Премії миру	364
128. Чепелєва Г. Б. Проблема міжкультурної адаптації гумору в художньому перекладі	367
129. Шакланова Є. О. Проблема ретрансляції культурних реалій у художньому перекладі	369
130. Шамрай Т. В. Переклад пісень через призму культурних відмінностей	372
131. Шароватова М. С. Developing Students' Foreign Language Speaking Competence in the Process of Cooperative Communication in the EFL Classroom	375
132. Шаясюк С. С. Rendering Cultural Allusions In the Children of Paradise by Camilla Grudova	378
133. Швидка-Плитус С. В. Комунікативні стратегії англійськомовних запозичень в сучасній іспанській мові на матеріалі мережі TikTok	382
134. Шевцова А. Ю. The Role of the Idioms Etymology and Origin in Their Correct Understanding and	384
135. Шеремета І. В. Когнітивна метафора страху в українських перекладах сучасної англомовної прози	387

Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Філологія. 2019. № 38. Т. 1. С. 122.

2. Гавриленко В., Лисюк К. Лінгвістичні, екстралінгвістичні та технічні особливості процесу субтитрування як перекладацького процесу. *Актуальні питання гуманітарних наук.* 2021. Вип. 39, т. 1. С. 160–166.
<https://doi.org/10.24919/2308-4863/39-1-26>

3. Stranger Things. URL: <https://www.netflix.com/title/80057281> (дата звернення: 15.10.2025).

Хома Р. І.
гр. змАУП-21
Тернопільський національний педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка
Наук. керівник – к.ф.н, доцент Іванців О. В.

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВИХ НЕОЛОГІЗМІВ

У сучасному глобалізованому світі неологізми є динамічним відображенням суспільних, технологічних і політичних змін. Особливу групу становлять військові неологізми – нові лексичні одиниці, які виникають унаслідок трансформацій у сфері безпеки, військових технологій, тактики та міжнародних відносин. Англійська мова є основним джерелом такої лексики, адже саме вона домінує в міжнародному військовому та політичному дискурсі. Точне відтворення англійських військових неологізмів українською мовою має вирішальне значення для ефективної комунікації у сфері оборони, дипломатії, журналістики та правових відносин.

У мовознавстві неологізм розглядається як нове слово, фразеологізм або нове значення вже відомого слова, котре з'являється внаслідок суспільних, технологічних чи культурних змін. Сам термін походить від грецьких *neos* («новий») і *logos* («слово», «поняття») [4].

За класифікацією П. Ньюмарка, неологізми можуть бути лексичними новоутвореннями, семантичними інноваціями або запозиченнями [5, с. 140]. Українські дослідники, зокрема Грицай І.С, Шутова М.О та Селіванова О.О, розрізняють okazіоналізми, авторські неологізми та потенційні слова, які з часом можуть перейти до активного словникового складу мови [3, с. 417]. Неологізми, які з'являються у військовій сфері, характеризуються високим ступенем прагматичності, точності та компактності вираження.

Структурно англійські військові неологізми часто утворюються шляхом композиції (*drone strike, ghost fleet*), словозмішування (*cyberattack, infowar*), аббревіації (*IED, C4ISR, SIGINT*), семантичного зсуву (*frontline, theatre*) або метафоризації (*ghost soldiers*). Вони характеризуються лаконічністю та інформаційною насиченістю, що дає змогу швидко поширюватися в міжнародному публічному дискурсі. Семантична специфіка таких одиниць полягає у поєднанні технічного змісту з політичним або стратегічним підтекстом. Наприклад, термін *hybrid warfare* позначає не просто «гібридну війну» як лінгвістичну кальку, а цілий комплекс дій, які охоплюють військові, інформаційні, економічні та кібернетичні методи тиску. Подібним чином *grey zone conflict* означає стан між війною та миром, коли бойові дії ведуться без офіційного оголошення війни.

У процесі перекладу військових неологізмів виникають специфічні труднощі, пов'язані з відсутністю усталених українських відповідників, багатозначністю, конотаціями та прагматичними особливостями. Військові терміни часто з'являються раніше, ніж фахові словники встигають їх зафіксувати, тому перекладачеві доводиться працювати з «живим» мовним матеріалом. Окрім цього, частина військових неологізмів має пропагандистський або евфемістичний характер [1, с. 99]. Наприклад, *collateral damage* використовується як евфемізм для позначення втрат серед цивільного населення, тому буквальний переклад може не передати всіх прагматичних нюансів. Метафоричність також ускладнює відтворення, адже терміни на кшталт *fog of*

war («туман війни») не мають прямого технічного значення, але передають важливу концепцію – непередбачуваність бойових дій.

Серед основних перекладацьких стратегій у військовій термінології застосовуються калькування, транскрипція або транслітерація, описовий переклад та функціональна адаптація. Калькування передає структуру та зміст з високою точністю (*cyberwarfare* – кібервійна). Транскрипція використовується у випадках усталених міжнародних термінів (*drone* – дрон). Описовий переклад забезпечує точність змісту у випадку відсутності прямого еквівалента (*grey zone conflict* – конфлікт у «сірій зоні» без офіційного оголошення війни). Функціональна адаптація є доцільною для відтворення ідіоматичних виразів (*boots on the ground* – сухонутні війська на місці проведення операції). У багатьох випадках поєднання стратегій забезпечує найточнішу передачу як денотативного змісту, так і конотативного навантаження [2, с. 155].

Особливу увагу необхідно звернути на переклад аббревіатур і скорочень. Оскільки військові акроніми часто мають точне технічне значення, неправильне відтворення може призвести до серйозних комунікативних помилок. Наприклад, *C4ISR* означає Command, Control, Communications, Computers, Intelligence, Surveillance and Reconnaissance. Зазначений термін доцільно подавати у перекладі з поясненням або офіційним українським еквівалентом, якщо він існує у національних стандартах [2, с. 157]. У наукових і військово-політичних текстах часто рекомендовано зберігати оригінальний англomовний акронім поруч з перекладом.

Таким чином, відтворення структурно-семантичних особливостей англійських військових неологізмів в українському перекладі є складним процесом. Перекладач повинен враховувати структурну будову слова, семантику, прагматичний контекст, а також реалії військової сфери. Від точності перекладу залежить коректність комунікації між військовими структурами, урядовими органами, медіа та громадськістю. Збереження структурних і семантичних характеристик сприяє термінологічній уніфікації та кращому розумінню нових військових реалій. Ефективне застосування перекладацьких

стратегій – калькування, описового перекладу, адаптації та транскрипції – забезпечує адекватну комунікацію між англомовними та україномовними учасниками спілкування.

Література

1. Костенко О. Г. Сучасні англійські неологізми та способи їх перекладу українською мовою. *Закарпатські філологічні студії*. 2020. Т. 2, № 13. С. 97–100.
2. Панченко О. І. До питання про переклад неологізмів. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2020. Т. 31, № 4. С. 154–158.
3. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.3.
4. Ayto J., Simpson J. *The Oxford Dictionary of Modern Slang*. Oxford, New York : Oxford University Press. 1999.
5. Newmark P. *A Textbook of Translation*. New York: Prentice Hall, 1988. 422 p.

Хурс С. С.
гр. 4зП

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Наук. керівник – к. ф. н., викл. Довгань О. В.

КАТЕГОРІЯ УМОВНОСТІ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ: ДО ПИТАННЯ СЕМАНТИЧНИХ ТА ГРАМАТИЧНИХ ОЗНАК

У мовознавстві умовність часто розглядається як випадок модальності, коли дія або стан не представлені як фактичні, натомість презентовано можливими, уявними або потенційними. Показовим у цьому контексті є побутування в англійській мові категорії conditional sentences (“if-clauses” + main clause), яка виражає вищезазначену умовність як реальну (possible), нереальну (unreal / counterfactual) та змішану (mixed) [4, с. 272].